Yttrande
SON 2026/460
2 december 2026

Socialdepartementet

Remiss. Slutredovisning av tilläggsuppdraget om stärkt samverkan mellan socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri i brottsförebyggande syfte

Sammanfattning
Socialnämnden, Region Gotland tillstyrker i huvudsak inriktningen i Ds 2026:18 och delar bedömningen att samverkan mellan socialtjänst, barn- och ungdomspsykiatri och andra berörda aktörer behöver stärkas för barn och unga som befinner sig i eller riskerar att dras in i kriminalitet och samtidigt uppvisar psykisk ohälsa eller psykiatriska symtom.

Socialnämnden ser särskilt positivt på förslagen om nationellt kunskapsstöd, regionala konsultationsfunktioner samt vidareutveckling av SSPF och SIG.

Samtidigt bedömer socialnämnden att det behövs tydligare förutsättningar för genomförandet. Förslagen får inte innebära att kommuner och regioner förväntas bära nya uppgifter och kostnader utan motsvarande resurser. Det behöver också tydliggöras att stärkt samverkan inte ersätter behovet av tillgänglig psykiatrisk vård, sociala insatser och förebyggande arbete.

Yttrande

Nationellt kunskapsstöd

Socialnämnden tillstyrker förslaget om ett nationellt kunskapsstöd.
Ett gemensamt kunskapsstöd kan bidra till ökad tydlighet om respektive aktörs uppdrag, ansvar och möjligheter att agera. Det är särskilt angeläget för barn och unga med komplex problematik där flera verksamheter behöver agera samtidigt.

Kunskapsstödet bör dock vara konkret och verksamhetsnära. Det är önskvärt om det bland annat innehåller en tydlig och praktiskt användbar vägledning om sekretess, samtycke, informationsöverföring och dokumentation.
Det är särskilt viktigt att personal inte avstår från nödvändig samverkan på grund av osäkerhet om vilka uppgifter som får delas.

Region Gotland
Besöksadress Visborgsallén 19
Postadress SE-621 81 Visby
Telefon +46 (0)498 26 90 00
E-post registrator-son@gotland.se
Org nr 212000-0803
Webbplats www.gotland.se

Kunskapsstödet kan med fördelas tas fram i dialog med kommuner och regioner samt med professionella som arbetar praktiskt med målgruppen.

Regional konsultationsfunktion
Socialnämnden tillstyrker förslaget om en regional konsultationsfunktion.
En tydlig och lättillgänglig väg in till regionens kompetens kan minska risken för att barn och unga bollas mellan olika verksamheter. Funktionen kan också bidra till att socialtjänst, elevhälsa och primärvård får bättre stöd i bedömningen av vilken insats eller vårdnivå som är lämplig. Vidare görs bedömningen att inrättande av en sådan funktion ökar förutsättningarna för en jämlik tillgång till insatser och vård, oavsett var i landet man är bosatt.

SSPF och regional samverkan
Socialnämnden är positiv till att SSPF vidareutvecklas så att regionen vid behov kan delta. Deltagandet bör utformas så att det bygger på lokala behov och förutsättningar då alla ärenden sannolikt inte kräver samma grad av regional samverkan.
SSPF har ett tydligt brottsförebyggande uppdrag och det är därför viktigt att den regionala samverkan inte blir ett generellt forum för all problematik kring barn och unga.

SIG och långsiktig förvaltning
Socialnämnden tillstyrker förslaget om att Socialstyrelsen och Brå får ett långsiktigt ansvar för att utveckla, sprida, förvalta och följa upp SSPF och SIG.
En mer långsiktig nationell struktur kan minska risken för att samverkansmodeller blir beroende av enskilda projekt, eldsjälar eller tidsbegränsad finansiering.
Det är dock viktigt att den nationella styrningen inte blir så detaljerad att den begränsar kommunernas och regionernas möjlighet att anpassa arbetssätten efter lokala förutsättningar.

Barnrättsperspektivet
Socialnämnden vill även framhålla behovet av ett tydligt barnrättsperspektiv.
Barn och unga i målgruppen kan samtidigt vara utsatta för våld, ha psykisk ohälsa och befinna sig i riskmiljöer där kriminalitet förekommer. Det är därför viktigt att barnet inte enbart betraktas utifrån risken för kriminalitet och att arbetet behöver utgå från barnets behov, rättigheter och en helhetsbedömning av barnets bästa.
Det bör också säkerställas att barnets egen delaktighet och möjlighet att komma till tals beaktas i samverkansarbetet.

Resurser och ansvar
Socialnämnden vill framhålla att genomförandet av förslagen förutsätter tillräckliga resurser. Nya samverkansformer, konsultationsfunktioner, uppföljningssystem och utbildningsinsatser innebär kostnader för kommuner och regioner. Det behöver därför tydliggöras hur genomförandet ska finansieras.
Staten bör säkerställa att nya uppgifter som följer av reformen finansieras i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen när så är aktuellt.

Uppföljning
Socialnämnden tillstyrker förslaget om att utveckla individbaserad systematisk uppföljning. Uppföljningen bör dock omfatta mer än deltagande i samverkansstrukturer och det centrala är om samverkan leder till bättre resultat för barn och unga. Uppföljningen bör utformas med hänsyn till integritet och dataskydd och inte leda till onödig administration för verksamheterna.

Sammanfattande ställningstagande

Socialnämnden tillstyrker således i huvudsak förslagen i Ds 2026:18 men vill särskilt framhålla följande:

1. Nationella kunskapsstöd bör vara konkreta, verksamhetsnära och framtagna i nära dialog med kommuner och regioner.
2. Regionala konsultationsfunktioner bör ge en snabb och tydlig väg till rätt kompetens och får inte bli ett ytterligare administrativt led.
3. SSPF och SIG bör utvecklas långsiktigt men med möjlighet till lokal anpassning.
4. Barnrättsperspektivet måste genomsyra arbetet och barn ska inte enbart betraktas utifrån kriminalitetsrisk.
5. Ansvarsfördelningen mellan socialtjänst, BUP och övrig hälso- och sjukvård behöver tydliggöras.
6. Genomförandet måste följas av tillräckliga resurser och en tydlig finansiering.
7. Uppföljningen bör fokusera på faktiska resultat för barn och unga, inte enbart på om samverkansstrukturer har etablerats.

Socialnämnden delar således utredningens bedömning att en stärkt samverkan mellan socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri är viktig för att tidigt kunna identifiera behov och erbjuda rätt stöd till barn och unga som befinner sig i eller riskerar att dras in i kriminalitet. För att reformen ska få önskad effekt krävs dock att samverkan kombineras med faktisk tillgång till sociala insatser, psykiatrisk bedömning och behandling samt långsiktiga förutsättningar för verksamheterna.

Socialnämnden

Håkan Ericsson
Ordförande Socialnämnden

Marica Gardell
Socialdirektör